

Αειφόρος Ανάπτυξη

Οι αρχές της αειφορίας

Τρίπολη
Μάρτιος 2020

Γρηγόρης Σπυράκης
ΜΡΑ, PhD

Αρχές αειφορίας: ιστορικά στοιχεία

- Η επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη καθόρισε την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης: «η δυνατότητα να γίνει η ανάπτυξη βιώσιμη – να εξασφαλιστεί ότι απαντά στις ανάγκες του σήμερα χωρίς να περιορίσει τη δυνατότητα των ερχόμενων γενεών να αντιμετωπίσουν τις δικές τους ανάγκες»

UN, 1987

Αρχές αειφορίας: ιστορικά στοιχεία

- Ο ορισμός είναι μάλλον γενικός και αόριστος και δημιουργεί ερωτηματικά:
- ποιες είναι οι σημερινές ανάγκες;
- ποιες οι ανάγκες των μελλοντικών γενεών;
- σε ποιο χρονικό διάστημα αφορά η αειφορία;
- σε ποιους όρους αναφέρεται η ανάπτυξη;
- μπορεί να μετρηθεί η αειφορία; (δείκτες)

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το Συνέδριο του Ανθρώπινου Περιβάλλοντος, Στοκχόλμη, 1972: αναγνώριση αντιφάσεων μεταξύ ανάπτυξης και περιβάλλοντος,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- η Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση των Φυσικών Πόρων, 1980, δημοσίευσε την Παγκόσμια Στρατηγική Διατήρησης, ήταν ο πρόδρομος της βιώσιμης ανάπτυξης,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, ιδρύθηκε από τη Γενική Συνέλευση των ΗΕ το 1982, εξέδωσε το κείμενο «Το κοινό μας Μέλλον» το 1987, στο οποίο προσδιορίστηκε ο ορισμός της «αειφόρου ανάπτυξης»

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- η Διάσκεψη για τη Γη, Ρίο, 1992: αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα λήψης και άσκησης πολιτικών διεξόδου από την περιβαλλοντική κρίση «Ατζέντα 21»,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το 1993 συστάθηκε η Επιτροπή για την Αειφόρο Ανάπτυξη, για την παρακολούθηση σχετικά με την εφαρμογή της Ατζέντας 21,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το 1997 έχουμε τη δεύτερη Παγκόσμια Διάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη, στα ΗΕ όπου λαμβάνει χώρα ο απολογισμός της εφαρμογής των μέτρων που περιελάμβανε η Ατζέντα 21,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το 2002 γίνεται η Παγκόσμια Διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη, δέκα χρόνια αργότερα από τη διάσκεψη του Ρίο, πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ. Επιβεβαιώνεται η αειφόρος ανάπτυξη ως διεθνές ζήτημα,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το Δεκέμβριο 2009, η Γενική Συνέλευση των ΗΕ ενέκρινε ψήφισμα για την πραγματοποίηση διάσκεψης των ΗΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη το 2012 - που καταγράφηκε ως «Rio 20»:
 - ανανέωση πολιτικής
 - βήματα προόδου
 - κενά στην εφαρμογή πολιτικών

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το Δεκέμβριο 1997 έχουμε το πρωτόκολλο του Κιότο, στο Κιότο της Ιαπωνίας, τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005, αφορούσε την περίοδο από το 2008 έως το 2012,
 - αποτελεί μια διεθνή συμφωνία των ΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή,
 - δεσμεύει τα μέρη της για τη μείωση των εκπομπών βάσει νομικών υποχρεώσεων,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- το 2012 γίνεται η διάσκεψη της Ντόχα για το κλίμα,
 - όλα τα συμβαλλόμενα μέρη του πρωτοκόλλου του Κιότο ενέκριναν την τροποποίηση της Ντόχα,
 - καθιερώνεται δεύτερη περίοδος δέσμευσης του πρωτοκόλλου του Κιότο,
 - η περίοδος αφορά από την 1η Ιανουαρίου 2013 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020,

Διεθνείς επιτροπές για την αειφορία

- η βιώσιμη ανάπτυξη καθιερώνεται ως διεθνής ορολογία,
- η βιώσιμη ανάπτυξη έχει ενσωματωθεί σε πολλές διακηρύξεις των ΗΕ και την εφαρμογή τους,
- συνιστά κυρίαρχο παράγοντα επιτροπών, ιδρυμάτων και οργανισμών που εργάζονται στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα.

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- **Δικαίωμα στην ανάπτυξη** είναι το δικαίωμα στη βελτίωση των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών συνθηκών,
- **Παγκόσμια ποιότητας ζωής** είναι η διασφάλιση μιας αξιοπρεπούς ζωής για το σύνολο των πολιτών:
 - σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
 - εξάλειψη της φτώχειας
 - εξάλειψη των άδικων κοινωνικών συνθηκών
 - περιορισμός της ανεργίας
- **Η αειφόρος ανάπτυξη εξασφαλίζει την ευημερία του ανθρώπου**, με την προαγωγή της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και της προστασία του περιβάλλοντος

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- **Η κοινωνική ανάπτυξη επιτυγχάνεται:**
 - με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
 - την πρόσβαση στην εκπαίδευση
 - την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, τα τρόφιμα, τη στέγαση, την απασχόληση και τη δίκαιη κατανομή του εισοδήματος
 - την προώθηση της δημοκρατίας
 - η συμμετοχή των πολιτών στον καθορισμό των πολιτικών

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- **Η οικονομική ανάπτυξη επιτυγχάνεται:**
 - με την επάρκεια θέσεων εργασίας
 - με την πρόσβαση σε εισόδημα επαρκές για την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών
 - με την εκβιομηχάνιση και τη βιώσιμη γεωργία,
 - με την ολοκληρωμένη και πλήρη συμμετοχή στην παγκόσμια οικονομία

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- Η ευημερία του ανθρώπου και η διαφύλαξη του περιβάλλοντος συνιστούν έννοιες που κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- “Η ανθρώπινη ευημερία είναι ο σκοπός – η οικονομική ανάπτυξη ο τρόπος”

Έκθεση Ανθρώπινης Ανάπτυξης, 1996

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- Η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στην έκθεση της Επιτροπής Brundtland (1987) διατύπωσε ότι:
 - η βιωσιμότητα εδράζεται στη διατήρηση μεταξύ των γενεών των βιοφυσικών και κοινωνικών παραγόντων για την ανθρώπινη ανάπτυξη

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- Μια παράδοση προοπτική από τους Donella H. Meadows , Dennis L. Meadows, Jørgen Rander και William W. Behrens , III,
- Βιβλίο «The Limits to Growth», 1972:
- οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά υιοθετούν αποφάσεις αδιαφορώντας για τις μακροχρόνιες επιπτώσεις της βραχυχρόνιας παραγωγής και κατανάλωσης

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- προέβλεψαν ότι η εξάντληση των φυσικών πόρων και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος θα οδηγήσει σε ανεπανόρθωτη κατάρρευση της παγκόσμιας οικονομίας από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- η αποτροπή μιας καταστροφής θα ήταν δυνατή αν και μόνο αν:
 - περιοριστεί η ανθρώπινη γονιμότητα σε μέγεθος μη αύξησης του πληθυσμού
 - μειωθεί κατά τουλάχιστον 75 % η χρήση φυσικών πόρων και η ρύπανση του περιβάλλοντος
 - σταθεροποιηθεί η βιομηχανική παραγωγή στο ύψος αυτής του τέλους του 20^{ου} αιώνα
 - ανακατανεμηθούν αγαθά και υπηρεσίες μεταξύ πλουσίων και φτωχών ώστε να εξασφαλιστεί υψηλής ποιότητας ζωή για όλα τα μέλη της παγκόσμιας κοινότητας

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- Ως αισιόδοξο και ουτοπικό μπορεί να χαρακτηριστεί το όραμα αυτό γιατί τονίζει:
 - την ανάγκη για τη διατήρηση των φυσικών πόρων,
 - την ανάγκη για προστασία των οικοσυστημάτων,
 - τη θεμελίωση ενεργειών για ένα βιώσιμο μέλλον,
 - την ανάγκη για αναδιανομή του πλούτου,
 - την παρελκόμενη επίτευξη ισότητας, ή άρση των ανισοτήτων.

Αειφορία και όρια ανάπτυξης

- Σύμφωνα με τους Meadows κ.ά. η οικονομική ανάπτυξη είναι η βασική αιτία που οδηγούμαστε στην εξάντληση των φυσικών πόρων και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος,
- Επομένως, η επίτευξη της αειφορίας μπορεί να επιτευχτεί μέσω ενός επιχειρησιακού στόχο προς παύση της οικονομικής ανάπτυξης (!!!)

Το “τρίγωνο της βιωσιμότητας”

- Η βιώσιμη ανάπτυξη επιτυγχάνεται μέσω της ισόρροπης επιδίωξης των τριών πυλώνων της:
- α/ Την προστασία του περιβάλλοντος
- β/ Την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή και
- γ/ Την οικονομική ευημερία

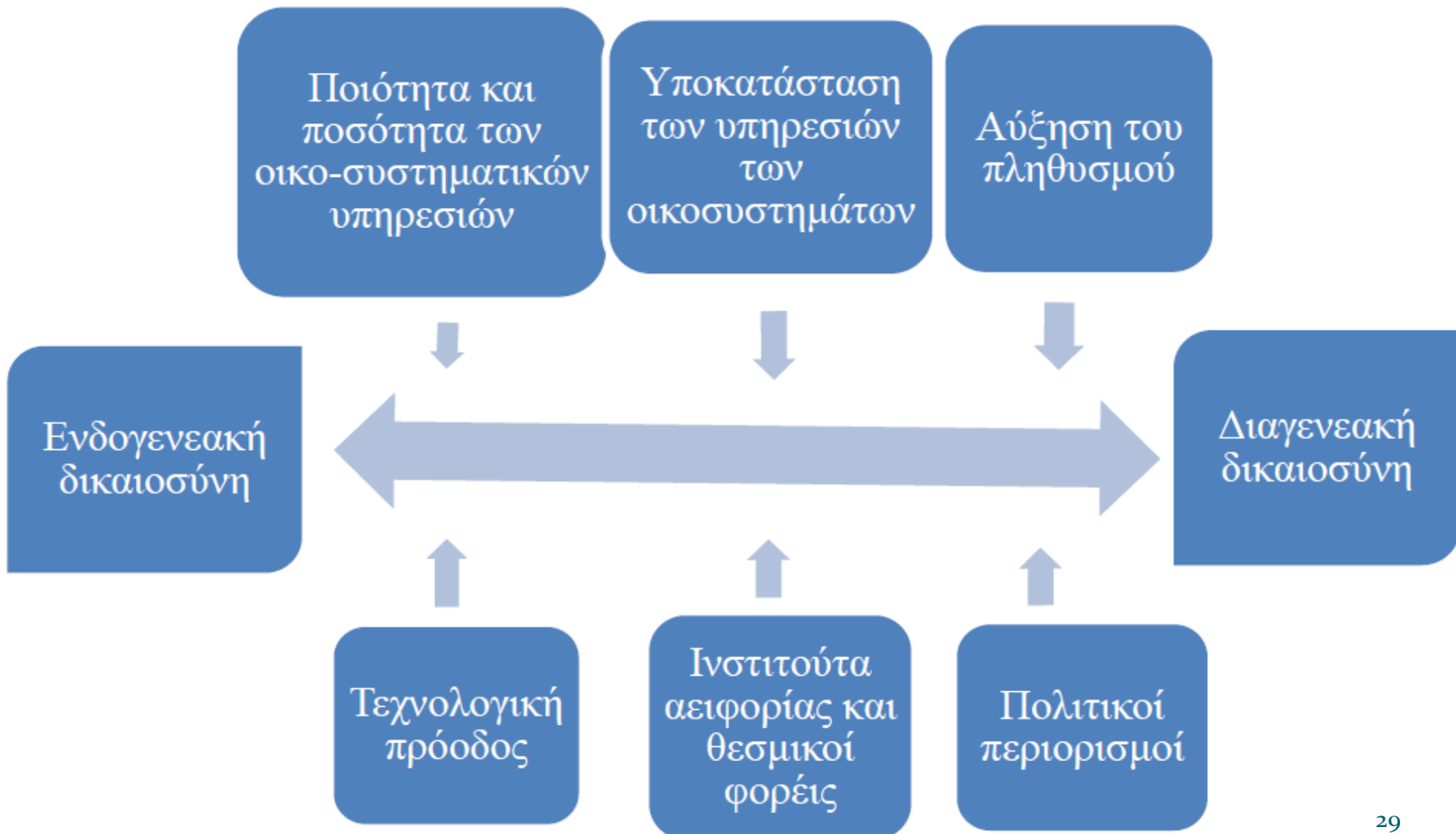
Ζητήματα ενδογενεακής και διαγενεακής δικαιοσύνης

- α/ **ενδογενεακή ισότητα**: είναι η δίχως διακρίσεις ισότιμη πρόσβαση για όλα τα μέλη της κοινωνίας στη χρήση των οικοσυστημάτων και των φυσικών πόρων, ως κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας,
- β/ **διαγενεακή ισότητα**: είναι η διασφάλιση των ωφελημάτων της βιωσιμότητας σε ισότιμη βάση και για τις επόμενες γενιές.

Ζητήματα ενδογενεακής και διαγενεακής δικαιοσύνης

- Οι τρεις υποθέσεις που αφορούν στη σχέση μεταξύ των στόχων ενδογενεακής και διαγενεακής οικολογικής δικαιοσύνης:
 - α/ Υπόθεση ανεξαρτησίας: οι στόχοι της ενδογενεακής και διαγενεακής οικολογικής δικαιοσύνης μπορούν να επιτευχθούν ανεξάρτητα,
 - β/ Υπόθεση διευκόλυνσης: η επίτευξη ενός στόχου μπορεί να καταστήσει ευκολότερη την επίτευξη ενός άλλου και
 - γ/ Υπόθεση αντιπαλότητας: η καθιέρωση ενός στόχου καθιστά δύσκολη την επίτευξη ενός άλλου στόχου.

Σχέσεις μεταξύ ενδογενεακής και διαγενεακής οικολογικής δικαιοσύνης

Κατανομή εισοδήματος και βιωσιμότητα

- Η σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της ανισότητας των εισοδημάτων είναι πολύ σύνθετη,
- η κοινωνική διάσταση της αειφορίας, παρά τον ανθρωποκεντρικό ορισμό της, ελάχιστα διερευνάται,
- η φτώχεια, οι ανισότητες, οι επαναλαμβανόμενες οικονομικές και επισιτιστικές κρίσεις, η κλιματική αλλαγή υπενθυμίζουν πως οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης παραμένουν ουτοπικοί.

Κατανομή εισοδήματος και βιωσιμότητα

- Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (Millennium Development Goals) των ΗΕ συνδέονται με οκτώ στόχους που έχουν τεθεί στη Διακήρυξη της Χιλιετίας των ΗΕ:
 - εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και πείνας,
 - επίτευξη καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
 - προώθηση της ισότητας των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών,
 - μείωση των ποσοστών παιδικής θνησιμότητας,
 - βελτίωση της μητρικής υγείας,
 - καταπολέμηση του HIV / AIDS, της ελονοσίας και άλλων ασθενειών,
 - διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας,
 - ανάπτυξη μιας παγκόσμιας σύμπραξης για την ανάπτυξη.

Θέματα δομής παγκόσμιας διακυβέρνησης

- “παγκόσμια διακυβέρνηση”:
 - έγκειται στη “συνένωση” των εθνικών κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών για την επίτευξη κοινά αποδεκτών στόχων
 - παρέχει τις βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις που απαιτούνται στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των παγκόσμιων προκλήσεων

Θέματα δομής παγκόσμιας διακυβέρνησης

- “παγκόσμια διακυβέρνηση”:
 - για την επίτευξη συνοχής στην παγκόσμια διακυβέρνηση και την ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης στις διαδικασίες των ΗΕ για τους στόχους μετά το 2015, απαιτείται παγκόσμια δράση, ενίσχυση του συντονισμού, της συνεργασίας, της συνοχής και χάραξης πολιτικής στο σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων (UN, 2013).

Αειφόρος Ανάπτυξη

Ευχαριστώ !